

ת"פ 8806/00

המאשימה: מדינת ישראל

ע"י ב"כ: עו"ד יעל אלמוג

נגד

הנאשם: וקסלר אריה

ע"י ב"כ: עו"ד שפיגל

הכרעת דין

במשפט זוטא

ב31.5.00- הוגש נגד הנאשם בכתב אישום הנפרש על פני ארבעה אישומים. מאשם הנאשם בביצוע העבירות הבאות כמפורט להלן:

1. באישומים: 1,2,4,5 – בעבירה על סעיף 54(א) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח1968-. השפעה בדרכי תרמית.
2. באישומים 2,3,4. עבירה על סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. במשולב עם סעיף 25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ניסיון להשפעה בדרכי תרמית.

תיק זה החל להישמע בפני מותב אחר, חברי לכהונה דאז בבימ"ש זה כב' השופט ד"ר עמירם בנימיני. בישיבת המענה הראשה שקוימה בפניו הודיע ב"כ הנאשם כי ינהל משפט זוטא באשר לקבילות הודעת הנאשם נגבתה ב 19.1.98. עוד הודיע כי לא ישמיע עדי הגנה נוספים זולת הנאשם.

טיעוני הנאשם:

ב"כ הנאשם פרש בפני שני מקבצי טעונים:

1. על הנאשם הופעלו במהלך החקירה לחצים, ושיטות חקירה ששחקו את הנאשם עד דק עד שהפכו אותו למעין "חומר ביד היוצר" שאמר הכל לא במדויק ולא מבחירה ואך ורק כדי לרצות את חוקריו ולסיים את החקירה מהר ככל שניתן. כל זאת כיוון שהיה מודאג ומוטרד קשות במשך כל החקירה ממצבה הרפואי של אימו שלקתה (כפי שהובהר תוך זמן קצר, בהתקף חרדה כשהתייצבו חוקרי הרשות בדירתה).
2. הנצחת דברי הנאשם מפיו ואמרותיו היו מגמתיות, סלקטיביות ולא שיקפו נאמנה את שאמר, ואף נעשו בדבריו של הנאשם, שעה שהוכתבו והונצחו בנוכחותו, "שיפורים" ושיפוצים" כדי להשביח ולעבות את הגרסה המפלילה שכביכול השמיע הנאשם לחוקריו.

היבטים משפטיים

בפתח הדברים ובטרם כניסה בעובי הקורה, יואר היבט מסוים של מהות החקירה הפלילית.

לכאורה, בחקירה פלילית נדרש החוקר מכוח הוראות הדין המחייבות אותו להניע את החשוד/ הנחקר לשתף עימו, עם החוקר פעולה, בניגוד לאינטרסים האישיים שלו, טובתו האישית, וכל זאת, במודעות מלאה, בנפש חפצה וללא שום לחץ ואו השאה. (ראה הוראות סע' 12 לפק' הראיות (נוסח חדש), התשל"א-1971).

מאידך גיסא, טובת הציבור והטבע האנושי מחייבים תחכום, עורמה ותושייה כדי להשיג יעד כמעט בלתי אפשרי זה של שיתוף פעולה, מודע ומרצון המביא להפללה עצמית. ולמציאת קו הגבול בין מותר לאסור לעניין זה, קרי עד היכן, מתי ועד כמה, ובאילו תכסיסי חקירה ניתן להשתמש אתיחס בהמשך הכרעת הדין בכלל ובפרק זה בפרט.

ראיות שנגבו באופן לקוי והאם ניתן לעשות בהן שימוש ומתי

עובר לחקיקת חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, באה לעולם במקומותינו "המהפיכה החוקתית" (ראה: א. ברק: "המהפיכה החוקתית: זכויות אדם מוגנות", משפט וממשל א' (התשנ"ב) 9).

חוק היסוד הביא לעולם מדרגה נורמטיבית עליונה, והביא בכך למהפיכה חוקתית אשר הכניסה למשפט הנוהג במקומותינו, שינוי מהותי (ראה בג"ץ 726/94 כלל חברה לביטוח בע"מ נ. שר האוצר פ"ד מח(5) 441 עמ'463). ובכך, כך לשיטת כב' הנשיא השופט א. ברק, הפכה ישראל לדמוקרטיה חוקתית (ראה ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד נגד "מגדל" כפר שיתופי, פ"ד מט (4) 221 עמ'325).

במצב דברים זה, חוק היסוד, רוחו והוראותיו, מחייבים בחינה ובדיקה מחודשות של הנורמות המשפטיות הקיימות כיוון ש: "כל ענף וכל נורמה משפטית מושפעים מההסדרים החוקתיים בדבר זכויות האדם" (ראה בש"פ 537/95 גנימאת נגד מדינת ישראל פ"ד מט(3) 353 עמ' 421). לא רק זאת, אלא שמהפיכה זו מחייבת שינוי בנקודת האיזון בכך שהיא מחייבת ראייה ובחינה מחודשות של הנורמות המשפטיות מבעד ודרך ה"משקפיים" של חוקי היסוד (ראה דנ"פ 2316/95 גנימאת נגד מדינת ישראל פ"ד מט (4) 589).

אשר לבחינת הנורמות הנהוגות במשפט הפלילי. זו תעשה אגב הכרה ומודעות לכך שמדובר בנורמות המעצבות את זכות היסוד הניצבת בלב ליבו של הגרעין הקשה של זכויות האדם (ראה בש"פ 8087/95 זאדה נגד מדינת ישראל פד נ (2) 133 בעמ' 175). והיא – הזכות לחירות.

בשונה משיטות משפט חוקתיות אחרות, מרביתן של זכויות הנאשם במשפטנו אינן מעוגנות, במפורש, בחוק יסוד ישראלי. אך עיגון כזה איננו הכרחי כיוון שזכויות הנאשם נועדו להגן על זכותו לחירות, זכות המופיעה במפורש ובריש גליה בסע' 5 לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו. לשון אחרת, זכויותיו של הנאשם בהליך הפלילי נגזרות, רובן ככולן, מהזכות הבסיסית לחירות. אשר על כן המסקנה המתבקשת היא כי ההליך הפלילי נועד להבטיח את זכותו של הנאשם לחירות מחד גיסא, ומאידך גיסא ההליך הפלילי נועד להבטיח כי הפגיעה בחירויות הפרט וכבודו, תעשה, אם תעשה, במשורה, ובצמצום, ורק באותם מיקרים שבהם הפגיעה בכבוד ובחירות הינה מידתית ולצורך ראוי, וממלאת אחר דרישות פיסקת ההגבלה שבחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

זכויות הנאשם בהליך הפלילי, קיבלו איפה, מעמד של זכויות על חוקתיות (ראה מאמרו של פרופ' עמנואל גרוס "הזכויות הדיוניות של חשוד או נאשם על פי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו" מחקרי משפט יג (התשנ"ו) עמ' 155). וכך הפכה גם זכות השתיקה לזכות חוקתית (ראה מאמרו של כב' הנשיא השופט אהרון ברק "הקונסטיטוציונליזציה של מערכת המשפט בעקבות חוקי היסוד והשלכותיה על המשפט הפלילי (מהותי ודיוני) " מחקרי משפט יג (התשנ"ו) עמ' 23). מן המקובץ עולה כי פגיעה בזכות השתיקה, יכולה להיעשות רק במקום שבו קוימו המבחנים שבחוק היסוד. ופגיעה כזו, שאינה ראויה לפי חוק היסוד, צריכה להקים סנקציה חוקתית מתאימה. לעניינו כאן, יוער, ואתיחס לכך בהרחבת מה בהמשך, כי לא מצאתי בכל הטעונוים היפים, המחכימים, והמנומקים כדבעי של הסנגור, ולא בפרוטוקול הדיון תשתית עובדתית שתהיה בה דיות מספקת כדי להניח את דעתי כי בתיק דנן באה לעולם הפרה/ פגיעה בעקרון/ ואו נורמה כלשהי המוגנת בחקיקת יסוד.

כיום, בהסתמך על שאזכר קודם וכמתבקש הגיונית, כל פגיעה בזכות חוקתית, שלא לצורך ראוי ושלא במידה הנחוצה, קרי על פי המבחנים שנקבעו בחוקי היסוד ובדין- מצדיקה את פסילתה של כל ראייה שהושגה כתוצאה ו/או אגב פגיעה זו. פסילתה של הראייה, מבהירה הלכה למעשה את המחיר החברתי אותו על חברה דמוקרטית, מסודרת המקפידה על שמירת זכויות הפרט, חירותו וכבודו, לשלם על מנת לשמור ולהגן על הערכים החוקתיים מכל משמר.

לשון אחרת, על מנת להבטיח את המשך היות זכויות היסוד אות חיייה בספר החוקים, יש למנוע כל מתן לגטמציה לפגיעה בהן ע"י רשויות השלטון (ובכלל זה המערכת המשפטית). כיוון שלא ניתן לשמור על זכות קונסטיטוציונית אם המערכת המשפטית מוכנה להקריבה לצורך הרשעה במשפט פלילי. פסילת ראיות בתנאים אלה הכרחית על מנת להגן על ערכים חוקתיים. ובהעדר סנקציה חוקתית מגבה ומגינה אין משמעות לזכויות החוקתיות (ראה לעניין זה (Map V. Ohio 367 U.S. 643 (1961)

מן המקובץ עד כה משתמע ועולה כי השינוי החוקתי אינו רק שינוי רטורי סמנטי בלבד. אלא הינו גם שינוי מעשי. שינוי המבטא בפועל את העובדה שהזכות לחירות וכבוד האדם ניצבת בראש פירמידת הנורמות החברתיות הטעונות שימור והגנה. כל זאת מחייב העברת מסר צלול וחד משמעי באשר לעליונותן של נורמות אלה בסולם מכלול הנורמות המוגנות בחקיקה. (ראה לעניין זה בג"ץ 4541/94 אליס מילר נ.שר הביטחון פ"ד מט(4) 94).
לכן ראוי כי, נכונות החברה לשלם את המחיר על מנת להגן על זכות יסוד, צריכה להתבטא בכך שהשגת הרשעה במשפט פלילי תוכפף לנורמת היסוד דהיינו, שהשגת ההרשעה לא תוכל להיעשות תוך פגיעה בזכות היסוד. אבטחת מטרה זו יכולה לבוא לידי ביטוי רק בדרך של פסילת הראיות שהושגו כתוצאה מהפרה של זכויות חוקתיות.

מעט ובקצרה אודות אבני הבוחן למיון ואבחנה בין ראיות "כשרות" לראיות שהושגו כתוצאה מהפרה של זכויות / נורמות יסוד

לאבחנה זו השלכה לעניין מרכזי והוא. האם יש לפסול כל ראיה באופן גורף כל ראיה ובדל ראיה שהתקבל אגב הפרה חוקתית? או האם קיים איזה מדרג פנימי ו/או איזה מנגנון סינון והכשרה המכשיר ראיות כאלה ו/או חלקים מהן? ע"י עשיית שימוש במעין מקבילה כלשהי של כלל ה "פלגין דיבורא" ?

לשאלה זו התייחס פרופ' אליהו הרנון במאמרו: "ראיות שהושגו שלא כדין- האם השתנה המצב המשפטי בעקבות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו"(מחקרי משפט יג (תשנ"ו) 139).

שם סקר כותב המאמר שורה של מודלים החל מהמודל האמריקאי מכוחו ועל פיו נפסלת כמעט באופן תמידי כל ראיה שהושגה כתוצאה מהפרה של זכות חוקתית כאשר שקול דעתו של השופט היושב בדין לעניין זה הוא צר ביותר וכמעט שאיננו קיים. עובר למודל הקנאדי. המצדיק פסילה של ראיות **רק** במקרה שקבלתן תביא לפגיעה קשה באמון הציבור בבתי המשפט ובמערכת האכיפה.

אשר למצב הדברים במשפטנו. קובע בעל המאמר כי אין ספק, שבעתיד אגב התפתחות התיאוריה החוקתית במעשי חקיקה ובפסיקה, יקבעו אז ובהמשך, בזמן אמת של עשייה משפטית מעשית, אמות מידה ואבני בוחן ברורות לפסילתן של ראיות. לשיטתו, נטל הקביעה, מיפוי הגבולות, וקביעת התחומים מונח יום ליום לפתחם של בתי משפט בכל הערכאות. ועל בתי המשפט במהלך עבודתם השיפוטית השוטפת לבחון כל מקרה ומקרה לגופו בעיקר על פי רוח ההנחיות העולות במפורש ובעיקר במשתמע מהוראות סע' 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. דהיינו, בכל שאלה ובחינה של ראיה שהתקבלה כנטען אגב הפרת נורמה חוקתית. על היושב בדין לבחון פרטנית אם בנסיבות המיוחדות שבפניו הייתה הפרה מעל לנדרש ולמידה הנחוצה. וכך, לאחר ימים ושנים, יגובשו הכללים על דרך ה Case Law.

מצאתי כי ראוי ורצוי לאמץ דרך זו, חרף "נזילותה" הלכאורית כיוון שבישראל חיים אנו, לא בחברה הומוגנית אלא, יותר בחברה הטרוגנית, במעין פסיפס של חברות וערכים, ומגוון סדרי עדיפויות ערכי. האופייני לחברה בהתגבשות (חברה הקולטת עליה מחברות שונות. חברה המנחילה את ערכיה לבאים מחד גיסא ומטמיעה מבלי משים, למצער, חלק מערכי הבאים בשעריה. שלא לדבר על השוני, ההבדלים והרב גוניות בין מקטעים שונים של החברה הותיקה (חילונים – חרדים: ערבים יהודים: מזרחים אשכנזים וכיו"ב) כיוון שרק בדרך זו ובשילוב תכתיב מנחה עליון ומתומצת וממורכז בהוראות חוק יסוד ובפסיקה מפרשת ויוצרת, ניתן להגיע לכלים ואבני בוחן תקפות ויעילות המעוגנות באופן אמיתי וצודק במציאות חיינו. כלים כאלה שיקלו להתקרב אל הכמעט בלתי אפשרי, עשיית משפט צדק במובנו הרחב ולא רק עשייה משפטית מלומדת ונכונה. כי "המשפט הוא לאלוהים" ככתוב במקורות. אך מעצם טבעו הוא מיועד לבני אדם, לשרתם ובעיקר להגן עליהם במשפט חי, דינמי ששורשיו נטועים בחייהם והינו עדכני בערכיו, ואנושי במבחנו, קביעותיו ופסיקותיו.

אשר לענייננו, ההליך הפלילי ודיני הראיות מעצם טבעם מיועדים לשמש ככלים לסייע ליושב בדין לעשות משפט צדק ולרדת לחקר האמת, כל זאת אגב שמירה על זכויות הנאשם והגנה מתמדת עליו מפני שרירותיות וכל נגישה ונגישה של הרשויות בו ובזכויותיו. מוצא אני כי ראוי לתת משקל והעדפת יתר כלשהי לנושא חשיפת האמת באופן מאוזן. שכן למשפט הפלילי יש שלשה "לקוחות" שעל היושב בדין לשימם כל העת לנגד עיניו, המאשימה – המדינה, הנאשם והשותף הסמוי שאין לו פה ואין לו כמעט דואג בהליך הפלילי – הקורבן. גם טובתו של שותף אילם ונחבא אל הכלים זה מחייבת מעט העדפת יתר של המחויבות לרדת לחקר האמת על פני זכותו החוקתית של הנאשם. כל זאת אגב זהירות ומתן פרשנות מרחיבה מחד גיסא לכל זכות ואו ספק לטובת הנאשם. ופרשנות מצומצמת ונוקדנית לכל זכות ו/או ספק לטובת התביעה.

לשון אחרת, הרצוי והראוי כאן הוא לאזן ולמצוא שביל זהב ו/או העדפה נקודתית הכול לגופן של הנסיבות הספציפיות של המקרה הנדון. בין שתי הדוקטרינות הבאות:

1. הדוקטרינה הפרוטקטיבית. זו הגורסת כי הפסילה באה להגן על זכויותיו של הנחקר אשר ניפגע מהשגת ראיה שהתקבלה שלא כדין ואגב הפרת זכויותיו. דוקטרינה המושתתת, בין היתר, גם על החשיבות של שלילת כל לגיטימיות מפסק דין המבוסס על ראיה כזאת (כזו שהושגה באלימות ו/או באמצעים משפילים). ראיה שהושגה בדרך שיש בה כדי לאיין את הסמכות המוסרית של המערכת המשפטית ולטבוע במצחה אות קין. מחד גיסא, ושמירה למעשה ולעין כל על מראית טוהר ההליך המשפטי.

2. הדוקטרינה הריאלית. דוקטרינה הדוגלת בכך שלבית המשפט יינתנו כלים אפקטיביים ואפשרות אמיתית לרדת לחקר האמת ולעשות צדק לכל. דוקטרינה מכוחה מופקד בית המשפט, ערכית, גם על קביעת תחומים, וגדרת גדרות. פעולות שמטרתן מתן כלים "שיניים" בחקיקה פרשנית לרשויות האכיפה בפרט ולמודעות הציבור בכלל. כלים שיאפשרו קיום וניהול אורח חיים שקט, מסודר, בוטח, חופשי ודמוקרטי, אגב כיבוד ושמירה קפדניים על זכויות יסוד של הפרט.

לכן מוצא אני כי במציאות חיינו דהיום, כאן עכשיו ובימים רויי מתח אלה. ראוי בהתאם ואגב שמירה אקטיבית של כללי המהפכה החוקתית ורוחה. לכבד ולהשאיר על כנה את פסיקתו של כב' השופט שינבויים בבג"ץ 249/82 משה ועקנין נגד בית הדין הצבאי לערעורים פ"ד לז (2) 393. שם מצא לנכון לאמץ את דעתו של פרופ' Heydon. הצעה לקבוע מראש קריטריונים ו/או הנחיות בהם ניתן יהיה להסתייע בהליך המיון בין פסול למותר. כל זאת, שוב, בהסתמך ובהתחשב בנסיבות המשתנות של כל מיקרה ומיקרה. קרי, להשאיר לשופט מקצועי ומיומן חופש פעולה ומרחב שיקול דעת ראוי מתוך אמונה וביטחון בכישוריו האישיים והמקצועיים, ניסיון חייו, ויושרתו.

הרחבה כלשהי לשיטתו של כב' השופט שינבויים המשלימה אותה. היא ההצעה שבהסדר הראוי יקבעו כללי הפסילה בחקיקה בצורה שלדית של הצבת עקרונות. ואילו ההנחיות המפורטות והמדויקות יגובשו בהמשך ובזמן אמת בעבודת פסיקה מתמשכת של בתי המשפט בכלל ובית המשפט העליון בפרט.

אשר לענייננו בתיק זה. לאחר שעיינתי בפרוטוקול, בטיעוני הצדדים, ובסיכומיהם. מצאתי לנכון לאמץ הנחיות אלה (של כב' השופט שינבויים על ההרחבה בה נגעת) כדי לנווט את דרכי בהכרעת הדין משפט זוטא זה. הכרעת דין שאולי תהא ארכנית כלשהו כיוון שהינה מחייבת, בעיקר בגין סיכומי ב"כ הנאשם התייחסות ארוכה ונקודתית / פרטנית כמעט לכל טיעון שהעלה הסנגור.

כזכור, טיעוני ההגנה לפסלת ההודעה מונחים על שני אדני קבוצות טיעונים:

1. ההודעה נגבתה אגב הפעלה/שימוש/ניצול בלתי הוגנים של לחץ נפשי ומצב דחק איליו נקלע הנאשם בגין התקיף החרדה בו לקתה אימו סמוך ביותר לעיכובו.

2. הנצחה לוקה בחסר ובמגמתיות מפלילה של גרסת הנאשם ע"י חוקריו. גרסה שלשיטתו, איננה משקפת נאמנה את אשר אמר לחוקריו אלא נוסח "משופץ" בו מובלעים ו/או מעלמים אמרות / מילים שאמר הנאשם והיכולות לשמש לזכותו ביום משפט מחד גיסא, והוספת מלל ו/או מתן הדגשים במקומות לא נכונים ומיותרים באופן ש"מאיר" את הנאשם באור שלילי ומפליל.

לחץ נפשי ואמצעים בלתי הוגנים בחקירה- כללים ומסגרת נורמטיבית

הודיית הנאשם תהא קבילה וברת שימוש בהליך קביעת הממצאים והמהימנויות אם תמלא אחר הוראות סעי' 12 לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א – 1971. (להלן: "הפקודה").

הודיית הנאשם תהא קבילה רק אם הציג התובע עדות אודות נסיבות גביית ההודעה.

"(א) עדות, בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודעה. ובית המשפט ראה, שההודעה הייתה חופשית ומרצון".

לכן, וכפי שהזכרתי קודם, בהמשך אתייחס לטיעונים עובדתיים/ראייתיים/משפטיים ששטח בפני כל צד בסיכומיו.

בהסכמה ובהעדר חולק ייקבע כממצא כי:

1. הנאשם אדם בוגר, נבון, משכיל ובעל הכשרה אקדמאית ופרקטית בתחום הכלכלי/כספי, כיוון שהינו רואה חשבון מוסמך.
2. הנאשם ניחן בזיכרון חד וברור, ולהתרשמותי שלי, מעל לממוצע בהשוואה ל"עד הממוצע" הפוקד תדירות את אולמי. התרשמותי כך פעמיים במהלך עדותו וחקירתו הנגדית הראשונה. זו שלצער כל בגין מכשלה טכנית הנצחתה, בהקלטה ובכתב אבדו לבלי שוב אי שם במאגר הישיבות המוקלטות. ובחקירתו השנייה שרישומיה בפני.
3. חזקה מן הדין היא, שהנאשם, כאדם בגיר, נבון, ומשכיל החי בישראל ומתפרנס בה. היה מודע לזכותו לשמור על זכות השתיקה ו/או למצער. להבהיר לחוקריו, שהינו לחוץ, לא מסוגל להתרכז, ו/או מעוניין להיוועץ בעו"ד תחילה בטרם ישיב לחוקריו. ואם כבר דבר תחת לחץ, כנטען, אך סביר והגיוני הוא כי כאדם משכיל בכלל וכרו"ח בפרט המקורב קירבה רבה יותר, יחסית לאדם ממוצע מן הציבור, לנוהלי חתימה, הנצחה של תמימות דעים ו/או העדר הסכמה והנצחתם. לכן צפיתי ממנו למעט יותר תושייה לכך שינציח למצער בחתימה ו/או בתוספת בכתב יד על גבי הודעתו שהוגשה לו לחתימה, את מחאתו ואי הסכמתו למתרחש.
4. אין חולק על כך שבכל ראיון וחקירה בכלל וחקירה פלילית בהפתעה, בפרט הינן מעמד שיש בו מידה לא מבוטלת של דחק (Stress) נפשי. ואלה, הדחק והעקה הנפשיים הינם בני לוויה בלתי נפרדים הנלווים כצל לכל חקירה פלילית באשר היא ויהא מעמד הנחקר אשר יהא(עד, מתלונן, ו/א חשוד). טובת בירור האמת, עשיית המשפט והבאת אשמים לדין מחייבת חיים לצד "בני הלוויה" שהוזכרו, והשלמה מסוייגת עם קיומם. אם כי אלה בכלל והשפעתם הפרטנית על כל עד וחשוד טעונים פיקוח ובקרה או למצער מודעות מתמדת ולפועלם האפשרית על מניעי המעידים למיניהם. קריא בחינתם בכלים, בשיטות, ובאבני הבוחן אליהם התייחסתי קודם.
5. עיקר הלחץ, שלשיטת הסנגור היה מעל לנדרש, רומסני, ובלתי הולם. גרם לנאשם קריסה של כוח רצונו ועמידותו בפני החוקרים באופן שהביאוהו לבטל את רצונו ואמיתותיו כמעט לחלוטין בפני אלו שהוטחו בפניו ע"י חוקריו, כשהמוטח כנגדו בוטה ומתעלם ממצוקתו, וגרסתו הנאמרת מפיו מוכתבת ומונצחת באופן לא מדויק, מגמתי ומרוחק כלשהו מהאמת. לשיטת הסנגור, החוקרים בהתעלמם במודע מדאגתו הרבה של החשוד לאימו שלקתה בבריאותה וטופלה בנוכחותו ע"י צוות האמבולנס והושארה בדירתה הסמוכה והמחוברת לדירת הנאשם, ובכך שניהלו את החקירה במצב דברים זה והפעילו על הנאשם, שעה שנחקר, לחץ נפשי לא הוגן. ביני לביני, מעט תמהתי על חומרת הלחץ הרב והמשתק לה טען הסנגור, חומרה המונחת בבסיס טיעוניו. כיוון שהגיונית ומעשית לא הושארה / הופקרה האם החולה לגורלה לבד בדירתה באין מושיע. ראשית, וכפי שיציין בהמשך אפשרו החוקרים לנאשם להתקשר ולשוחח באופן בלתי אמצעי עם אימו, ויותר מפעם אחת במהלך החקירה. שנית, בטרם התלווה אל חוקריו שמע הנאשם מפי הרופא שהוזעק שמצב האם תקין ואיננו מחייב פינוי לבית חולים. ושלישית עוד נפש חיה נשארה בבית בדירה הסמוכה המחוברת במעלית פנימית ואינטרקום לדירת האם וזו, אשת הנאשם, קרי האם לא הופקרה לבד לגורלה באין איש לידה. נחה דעתי ושקט מצפוני כי

אשת הנאשם נהגה בקור רוח ובשיקול דעת כיוון שעם הגיע החוקרים לדירתה הפגינה שליטה עצמית, כך למד אני מהצעתה לחוקרים להסב עימה ועם הנאשם לסעודת הבוקר. ואך הגיוני הוא שזו, האישה /כלתה של האם. שהייתה בבית בקורות האירועים, כך מסיק אני, פקחה עין דואגת על האם המתאוששת, כל זאת כשהנאשם מודע לכך, ודי לי בכך, כבר כעת כדי להיווכח, ולהסיק על פי כל הגיון סביר שהלחץ החמור והקשה לו טוען הסנגור. לא היה, ולא היה צריך להיות ברמת הקושי והחומרה שלקיומם טוען הנאשם באמצעות סנגורו. קרי, מצאתי שהלחץ בו היה הנאשם היה לחץ נפשי סביר. לחץ שאיננו משתק ומאבן שנטל מהנאשם את חופש הבחירה ואת האפשרות לשקול בקור רוח יחסי ולהחליט ולבחור בשיתוף פעולה על פני שמירה על זכות השתיקה.

אשר על כן, לא מצאתי בגורם הלחץ הנזכר, בנסיבות תיק זה כל סיבה כדי שאשתכנע כי הוטלו פגם ו/או ספק בנסיבות גביית ההודעה שיחייבו את פסילתה מכוח סע' 12 לפקודת הראיות. ו/או מכוח כל הוראה חוקית או חוקתית אחרת. תנא מסייע לקביעתי זו מצאתי בהסתמך ובמאובחן מפסיקת בית המשפט העליון ב:

1. ע"פ 5614/92 מדינת ישראל נגד יגאל מסיקה פ"ד מט (2) 669.

2. ע"פ 869/81 שניר נגד מדינת ישראל פ"ד לח (4) 169.

3. ע"פ 115/82 האיל מועדי ואח' נגד מדינת ישראל פ"ד לח (1) 169. עמ' 222-223.

מן המקובץ עד כה שוכנעתי כי אכן נערכה חקירה נמרצת. לעיתים אולי קולנית, אולי, אך בנסיבותיה, אנושית ולא רומסנית כנטען. כל השאלות שנישאל קצב התקדמות החקירה, לרבות מתן הפסקות ומתן אפשרויות לשוחח עם האם, הדינאמיקה הספציפית לחקירה זו. כל אלה לא הביאו את הנאשם לטמטום/ וכהות חושים לנטילת שיקול דעתו החופשי ולמחיקת תובנתו. לא מצאתי כי הוצגו לנאשם מצגי שווא וכי נעשה שימוש בתכסיסי חקירה פסולים.

אשר לקיומו של לחץ נפשי בלתי הוגן – כאן בנסיבות ספציפיות אלה – חקירה סמוכה ביותר לאחר ההתקף בו לקתה האם והשלכות הנסיבות הנ"ל על התנהגות הנאשם בעת החקירה - פירוט והנמקות.

כזכור בבוקר יום החקירה פקדו, תחילה את דירת אימו של הנאשם (מתגוררת בדירה סמוכה המחוברת במעלית באינטרקום לדירת הנאשם) ומיד לאחר מכן את דירתו שלו. שלושה חוקרים מהרשות לניירות ערך. הופעת השלושה בפתח דירת האם גרמה לאם לחוש ברע. החוקרים לא התמהמהו והזעיקו מיד אמבולנס. שצוותו, לרבות רופא, טיפלו באם.

סמוך לסיום הטיפול ולאחר שהובהר לנאשם כי מצבה הרפואי של האם לא מחייב פינוי לבית חולים התרצה הנאשם והתלווה אל חוקריו למשרדיהם לתשאול וחקירה כאשר הללו, כך לשיטתו, מבהירים לו כי זו, החקירה לא תימשך זמן רב.

מהמכלול שהונח בפני (עדויות ומסמכים) עולה כי:

1. האם לא לקתה בליבה אלא לקתה בהתקף חרדה (ראה מז/1 דו"ח מד"א) וכך גם עולה במפורש ובמשתמע מהבדיקות, הממצאים, והאבחנות הרפואיים הנקובים במסמך זה. לאחר טיפול מרגיע, שחררה האם למנוחה בביתה ולא היה, כזכור, צורך לפנותה לבית חולים. קרי מצבה היה שפיר יחסית והיא לא אובחנה ע"י צוות רפואי מיומן ומונסה במצבי חירום כחולה בסיכון, כחולה שמצבה לא יציב ומחייב דאגה חריגה מעל למקובל ולסביר בנוגע לאדם מבוגר מחלים.

2. הנאשם היה מודאג בעת ההתקף ועד לסיום הטיפול והאבחון כפי שכל בן מסור מודאג, ומוטרד שכשאימו הורתו מונחת לפניו במצב רפואי חמור לכאורה. לא הוכח לי ולא שוכנעתי, גם בגין ההבהרות וההרחבות שיובאו בהמשך כי הנאשם בעת האירוע בפרט ולאחר סיומו, ובעת חקירתו בפרט היה משותק מאימה וחשש באופן כזה ששלל ממנו את היכולת לבחור באפשרות לנצור את לשונו, ו/או להביע את מחאתו ו/או להנציח את רגשותיו, תחושותיו ומצב הדחק הקיצוני בו היה נתון לשיטתו. נחה דעתי כי כאלה היו פני הדברים וזה היה

הלך רוחו של הנאשם בעת גביית הודאתו. בין היתר כיוון שבעמ' 6 ש' 26 שם בא לכלל ביטוי, אמנם בצורה עקיפה כלשהו, הלך רוחו של הנאשם סמוך ביותר להתלוותו אל החוקרים לחקירה.

הנאשם נישאל מדוע למשל לא מצא לנכון להזעיק לטיפול באימו ניידת שח"ל והנאשם השיב: "לא היה מה לקרוא (לשח"ל) רק כשבן אדם מקבל התקף לב או תקף קשה של סוכר אז קוראים, הם לא באים סתם כל פעם שבן אדם לא מרגיש טוב"

תימוכין וסיוע נוספים להתרשמות זו מוצא אני במז/2 של החוקר שטיינברג. בו הונח שנכח בעת שהרופא שהוזעק וטיפל באם הרגיע את הנאשם ואמר לו כי האם רק נבהלה והא.ק.ג שלה תקין.

סיוע והשבחה נוספים להתרשמותי באשר לקור רוחו של הנאשם, וראייה לכאורית לקיומה של יכולת שיקול דעת סבירה וקור רוח מצאתי בעובדה ששם, באותו מעמד, ובטרם התלווה כזכור אל חוקריו. סרב ו/או מצא זמן להתמקח עם הסובבים(חוקריו) מי יכסה, כספית, את הוצאות זימונו של האמבולנס. כל זאת כאשר אימו החולה מוטלת לפניו, כעולה מעדותו של החוקר שטיינברג בפני, כי, כנזכר, הרופא עדכן אותו ואת הנאשם והאם, בו זמנית, כי בדק ומצא שאין לאם שום התקף, כי הכול בסדר דוכל הסימנים החיוניים של האם תקינים, ואין צורך לפנותה לבית החולים.

לשון אחרת, נחה דעתי כי הודע לנאשם, מכלי ראשון, ומפי בר סמכא בתחומו, ובמעמד האם, כי אין כל סיבה לדאגה בגין מצבה הרפואי.

3. מצאתי כי החיפוש בדירה שבוצע סמוך ביותר להתקף. נעשה על מי מנוחות ביעילות וכבוד ובנימוס המתבקשים והמתחייבים. כשהנאשם במלוא חושיו ומרוכז. ראה עדותו של החוקר שטיינברג בפני בעמ' 14 ש' 10 לפרוטוקול:

"לאורך כל החיפוש שיתף הנאשם פעולה בצורה מלאה וענה על כל השאלות.....הוא ביקש חלק מהמסמכים לצלם וחלק מקור. אז צילמנו כל מה שהוא ביקש"

4. בנוסף, וכפי שהוזכר קודם, אפשרו החוקרים לנאשם להתקשר טלפונית שלוש פעמים ולוודא שהכול תקין עם אמו.

5. במהלך כל גביית הודעתו וחקירתו, לא הונחצו מפי הנאשם ו/או נכתבו על ידו כל הערה / הבהרה ו/או הסתייגות באשר לקורה עימו ובאשר למצבו הנפשי הלחץ ומחאתו על עשיית שימוש לא הוגן בלחץ הנפשי הלא סביר בו היה נתון, לשיטתו, בזמן החקירה.

6. תימוכין להתרשמות והקביעה הנ"ל מצאתי גם בעדותה של החוקרת יעל לוייה (עמ' 21 ש' 19 ועמ' 22 ש' 5) שם היא מציינת כי שמעה את הנאשם משוחח עם אימו שיחה רגילה בה הוא מאזין לאם מרגיעה ונירגע בו זמנית.

7. לעניין זה, ראה גם מז/4 מזכרה של החוקרת לוייה בו היא מנציחה את שעת השיחה 11:30, כעשר דקות לאחור שהאם החולה התקשרה. קרי שוכנעתי, גם כאן, כי האם התאוששה והייתה במלוא חושיה, וכי החוקרים אפשרו לנאשם לאמת ולהשתכנע כי אכן כאלה פני הדברים שוב באופן ישיר ובלתי אמצעי. דהיינו, שוב שוכנעתי כי אם לא לחלוטין קודם, אז למצער, לאחר שיחה זו, הנאשם היה רגוע שקט וחופשי מדאגה ומחרדה באשר למצבה הרפואי המדרדר של אימו. קרי, שלפחות בשעות החקירה הבאות היה משוחרר לחלוטין מכל השפעה של לחץ נפשי לא הוגן ומצמית, לחץ שטען לקיומו במהלך כל החקירה.

8. בשעה 12:00 ניתנה לנאשם הפסקה וגם אז במהלך הפסקה ובסמוך לה לא ביקש הנאשם להתקשר לאימו. וגם לאחר ששב, בסופו של יום החקירה לביתו לא הזמין לאם החולה לא אמבולנס ולא רופא לביקור בית. דבר שסביר שהיה עושה, אם היה מודאג, לחוץ, ומוטרד כפי שטען כדבר ראשון, ומיד עם הגיעו הביתה ו/או אולי עוד אפילו מהדרך.

9. בהערת הנאשם בה הוא מודה לחוקריו "הנחמדים" לא מצאתי כל הנצחה של מחאה או אי שביעות רצון ומורת רוח חריגים המצדיקים פסילה. כל זאת מהטעמים אליהם התייחסתי קודם.

עיקרם של דברים, לא מצאתי בנסיבות דנן שהופעל על הנאשם בעת החקירה לחץ נפשי לא הוגן. שכן לא מצאתי לנוכחותו הנטענת ראיות עקבות ו/או ספקות שיביאוני להטיל ספק בראיות התביעה, כי בין היתר הודעת הנאשם נגבתה כדין מרצון חופשי, בשפה שהוא דובר ובנושאים ובתחום בהם יש ידע והבנה והנושאים אליהם התבקש להתייחס הינם בתחום עיסוקיו והתמחותו. ודי לי בכך לעניין זה.

כל שמצאתי בהסתמך על כל שהונח בפני הוא כי נערכה חקירה פלילית. בה הנאשם, מעצם טבעם של דברים, היה הנאשם בלחץ נפשי כל שהוא **בגין החקירה עצמה והשלכות תוצאותיה בעתיד על גורלו האישי, חירותו ומצבו הכלכלי. אך לא בגין מצבה של האם.**

אשר על כן, דינם של טיעוני הנאשם לפסילת ההודאה בגין הפעלת לחץ נפשי בלתי הוגן ופגיעה בזכות/יות יסוד שהוקנו לו על פי דין –להדחות

אשר לטיעוניו של הנאשם להנצחה לא מדויקת של דבריו בחקירה

נטען ארוכות, ממושכות, ברוב טעם ועניין ע"י הצדדים. בקצרה ובבחינת מן המעט המכיל את המרובה יאמר כאן ועכשיו שלכל תמיהה, הערה ופליאה שהציג הסנגור ניתן בשלב זה, (בטרם סיום שמיעת כל ההוכחות בתיק) לומר כי ניתן למצוא הסבר לוגי סביר, לכאורי, שלא מפריך, מבטל ומאיין מן היסוד את המונצח. אך לטיעונים אלה ולנוספים שיחפצו הצדדים להעלות ולהוסיף, אתייחס לאחר סיום שמיעת ההוכחות בתיק ושמעת/ קריאת סיכומי הצדדים. קרי בהכרעת הדין. אז, משוכנע ובטוח אני כי בהסתמך על מצע ראיות והתרשמיות רחב יותר אוכל להתייחס יותר לעומק ומנקודת מבט רחבה יותר לכל ניטען עד כה לעניין זה ולכל מה שיטען בנוסף. כל זאת מבלי לפגוע בשום זכות מהותית או דינית של הנאשם.

סוף דבר

הודאת הנאשם שהוגשה תתקבל. הטיעונים לפסילתה –נידחים

ניתנה היום 9.3.2003 במעמד הצדדים